

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ГОТОВНОСТІ МАГІСТРІВ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Наталья Меркулова

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

У статті розкрито проблему формування готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційної професійної діяльності; обґрунтовано рівні готовності магістрів до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом; виділено критерії та показники готовності майбутніх керівників закладів освіти до інноваційного менеджменту; розкрито компоненти готовності магістрів до інноваційного управління закладом освіти; проаналізовано загальні положення фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційної діяльності; визначено етапи дослідницько-експериментальної роботи готовності майбутніх керівників до інноваційного управління.

Ключові слова:

менеджер освіти, інновація, управління, інноваційне управління, педагогічна діагностика.

Аннотация:

Меркулова Наталья. Исследование уровня готовности магистров менеджмента образования к инновационному управлению общеобразовательным учебным заведением.

В статье раскрыта проблема формирования готовности магистров менеджмента образования к инновационной профессиональной деятельности; обоснованы уровни готовности магистров к инновационному управлению общеобразовательным учебным заведением; определены критерии и показатели готовности будущих руководителей учебных заведений к инновационному менеджменту; раскрыты компоненты готовности магистров к инновационному управлению учебным заведением; проанализированы общие положения профессиональной подготовки магистров менеджмента образования к инновационной деятельности; определены этапы опытно-экспериментальной работы готовности будущих руководителей к инновационному управлению.

Ключевые слова:

менеджер образования, инновация, управление, инновационное управление, педагогическая диагностика.

Resume:

Merkulova Natalia. Study of the level of readiness of education management masters to the innovation management in general educational institutions.

The article considers the problem of the formation of readiness of education management masters for the innovative professional activity; levels of the masters readiness for innovative management of educational institution are substantiated; criteria and indicators of readiness of the future managers of educational institutions for innovative management are selected; components of the masters readiness for innovation institution management are disclosed; general provisions of professional training of masters in educational management are analyzed; the stages of experimental work as for the readiness of future leaders for innovation management are determined.

Key words:

education manager, innovation, management, innovation management, pedagogical diagnostics.

Постановка проблеми. Модернізація управління загальноосвітнім навчальним закладом в умовах сьогодення вимагає наукового підходу до застосування інновацій. Важливим є питання постійної професійної самореалізації менеджера освіти, здатного впроваджувати інноваційне управління у школі. Перш ніж розпочати інноваційну управлінську діяльність, керівник загальноосвітнього закладу повинен звернути особливу увагу на технологію її застосування. Так, практична ефективність інноваційного управління залежить насамперед від готовності менеджерів освіти забезпечити його впровадження на організаційному та науково-методичному рівнях. Актуальність порушеної у статті проблеми зумовлена необхідністю розв'язання зазначеного питання та браком у теоретико-методичній літературі цілісної методики формування готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості підготовки магістрів менеджменту

освіти до застосування освітніх інновацій розглянуто в наукових працях В. Береки, Н. Василенко, Л. Ващенко, Т. Волобуєвої, Л. Даниленко, І. Дичківської, Г. Єльнікової, В. Крижка, О. Мармази, М. Окс, Є. Павлютенкова, Г. Сиротенка, Т. Сорочан, Т. Сущенко та ін.

Формулювання цілей статті. Мета статті – подати результати дослідження рівнів готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі розвитку суспільства актуальним є завдання підготовки майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів (далі – ЗНЗ) до впровадження інноваційного управління. З огляду на це, готовність магістрів менеджменту освіти до зазначеного виду професійної діяльності визнається головним показником професійної компетентності спеціаліста.

Під професійною компетентністю керівника навчального закладу, як зазначає Н. Уйсімбаєва,

слід розуміти пошукову діяльність директора, коли на підставі базових знань, умінь, навичок і усвідомленого розуміння своєї ролі у суспільстві, безперервного самовдосконалення та саморозвитку особистості, він забезпечує оптимальний варіант організації навчально-виховного процесу з метою формування творчої особистості [1, с. 93]. Н. Уйсімбасва підкреслює, що «успішність інноваційної діяльності керівника визначає креативність як здатність до творчого виконання завдань. Саме у процесі розробки та впровадження новацій керівник є новатором, творцем. При цьому креативність керівник школи виявляє, зокрема, у здатності бачити елементи новизни, творчістю у діяльності інших людей і, насамперед, підлеглих, умінням розкрити їх особистий потенціал» [1, с. 92]. Так, Н. Дем'яненко, аналізуючи проблему підготовки педагогічних кадрів, зазначає: «Ефективність навчання безпосередньо залежить від досвіду та знань слухачів. Перевага полягає в його особистісній і практичній спрямованості, застосуванні активних / інтерактивних педагогічних технологій, зорієнтованості кінцевої мети на спільне розв'язання проблем» [2, с. 32]. У процесі наукового пошуку встановлено, що «знання лише тоді стає справжнім здобутком особистості, коли воно стало змістом і наслідком її власної інтелектуальної, духовної діяльності, результатом цілеспрямованих, ефективних зусиль» [3, с. 25]. Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить, що навчальний процес повинен бути організований так, щоб забезпечити процес самостійного руху особистості до пізнання.

Як зазначає І. Кіреєва, «викладач сучасної освіти використовує такі дидактичні умови, які спрямовані на активізацію пізнавальної діяльності майбутніх фахівців, розвиток їх творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання, самореалізації особистості» [4, с.48]. Дослідниця підкреслює, що під час семінарсько-практичних занять можуть бути використані технології, які спрямовані на стимуляцію пізнавальної діяльності студентів. Принципово значущим є те, що практичне опанування деяких методів менеджменту повинно проходити в умовах, максимально наближених до реальної ситуації (ігрові методи, бесіди, дискусії, індивідуальні конкретні завдання, самостійна робота з подальшим обговоренням, технології використання ситуаційних вправ) [4, с. 48]. Ми повністю поділяємо думку І. Кіреєвої про те, що «підготовка майбутніх менеджерів освіти

вимагає від викладача не лише таланту донести знання до студентів, а й уміння керувати процесом подання інформації, впроваджувати нові технології ефективного навчання» [4, с. 50]. Для нашого дослідження важливими є погляди Г. Кашкар'ова, який зазначає, що на сучасному етапі розвитку освіти в Україні виникла нагальна потреба в модернізації системи підготовки керівників навчальних закладів. Учений, спираючися на власний досвід, стверджує: «... використання інноваційних технологій сприяє покращенню підготовки магістрів до управління навчальними закладами різних типів, що розширює можливості врахування особливостей діяльності освітніх закладів, їх цілей і завдань: змісту освіти, форм, методів, засобів навчання, функцій педагогів, позицій вихованців у навчально-виховному процесі, особливостей управління навчальним закладом» [5, с. 35]. Результати вивчення управлінської літератури з окресленої проблеми свідчать, що для розвитку дослідницької та творчої діяльності майбутніх керівників ЗНЗ викладачеві необхідно створювати особливі умови на практичному занятті. Одним із ефективних шляхів розв'язання цієї проблеми є впровадження інтерактивного навчання, яке дає змогу розвивати аналітичне мислення, уміння прогнозувати та формувати управлінські навички з інноваційної діяльності.

Загалом упродовж усього періоду експериментальної роботи ми здійснювали перевірку ефективності професійної підготовки магістрів менеджменту освіти з метою вивчення сформованості у них навичок інноваційного управління. Експериментальна робота здійснювалась відповідно до таких вимог: точне фіксування стартових умов; зрозуміле формулювання гіпотез та очікуваних результатів; фіксування незалежних змінних; дотримання умов експерименту; виявлення реальних результатів та їх відповідність гіпотезі дослідження.

Дослідницько-експериментальну роботу було організовано відповідно до основних вимог щодо проведення педагогічного експерименту (Ю. Бабанський, С. Гончаренко, Н. Кузьміна, В. Сластьонін та ін.). На різних її етапах узяло участь 95 науково-педагогічних працівників, 85 управлінців (керівників ЗНЗ та їх заступників) та 220 магістрантів вищих навчальних закладів Запорізької області.

Педагогічному експерименту передували пілотні дослідження, результати яких дали підстави виокремити його зміст і сформувати експериментальні й контрольні групи.

У дослідженні брали участь дві експериментальні групи (Е 1.1 та Е 1.2) магістрантів напряму підготовки 8.18010020 – «Управління навчальним закладом» (96 осіб) і дві контрольні групи (К 1.1 та К 1.2) – магістранти напряму підготовки 8.18010020 – «Управління навчальним закладом» (92 особи).

Дослідницько-експериментальна робота проводилася нами у три етапи: пошуково-теоретичний, експериментальний, узагальнювальний.

На першому (пошуково-теоретичному) етапі (2011-2012 рр.) вивчався стан проблеми фахової підготовки магістрів менеджменту освіти в педагогічній теорії та практиці; аналізувалася та вивчалася філософська, психолого-педагогічна, управлінська та методична література, законодавча та нормативно-правова база за темою дисертаційного дослідження; уточнювалися сутність інноваційного управління ЗНЗ, наукові підходи та принципи підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного керівництва; визначалася методологічна і теоретична основа дослідження; розроблявся понятійно-категоріальний апарат із проблеми дослідження; визначалися актуальність та доцільність дослідження, об'єкт, предмет, мета, гіпотеза, завдання та методи роботи; розроблялася методика визначення рівнів підготовки магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління ЗНЗ.

На цьому етапі був розроблений і проведений констатувальний педагогічний експеримент, метою якого було встановлення первинного рівня сформованості готовності майбутніх керівників ЗНЗ до впровадження інноваційного управління.

Так, сутність констатувального етапу експерименту полягає у виявленні лише стану окресленої проблеми. У цьому рвзі ми констатували наявність взаємозв'язків, залежностей процесу підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління, що так само дало змогу визначити вихідні дані для подальшого дослідження.

Аналіз наукової літератури та результати анкетування керівників ЗНЗ Запорізької області показали, що невідповідність до інноваційного управління є причиною багатьох ускладнень у професійній діяльності.

У ході дослідження респондентами – керівниками ЗНЗ та їх заступниками – було здійснено самооцінку професійної здатності до інноваційної діяльності за методикою О. Мармази. Кількість респондентів, які брали участь у дослідженні становила 85 осіб.

Респондентам було запропоновано: 1) визначити ступінь прояву критерію оцінки здатності до інноваційної професійної діяльності за 10-ти бальною шкалою: 1-4 бали – означає низький рівень готовності до інноваційної діяльності, 5-7 балів – середній рівень, 8-10 балів – високий рівень можливостей до інноваційної діяльності; 2) з'єднати точки і побудувати графічний профіль; проаналізувати загальну оцінку графічного профілю на фрагментах «мотивація», «креативність», «професійні здібності».

Аналіз графіків та відповідей респондентів дав змогу одержати такі результати (див. табл. 1).

Дані таблиці свідчать про те, що респонденти визнали найвищими показниками такі якості, як: прагнення до успіху; прагнення до лідерства; прагнення отримати зовнішню оцінку діяльності; здатність акумулювати, використовуючи чужий досвід. Проаналізувавши відповіді респондентів, ми дійшли висновку, що обрані якості є досить важливими, проте потребують доповнення у процесі впровадження інноваційного управління.

На нашу думку, саме незалежність суджень, фантазія, чутливість до проблем і здатність до перебудови діяльності є значущими для управлінців якостями, які, проте, були визначені як недостатні та слабо виражені.

На початку експерименту керівникам ЗНЗ ми пропонували відповісти на питання, закінчити розпочаті думки, запропоновані Л. Васильченко. Так, на запитання: «За якими фактами Ви робите висновки про ефективність управлінської діяльності» найбільш поширеними відповідями були:

- поліпшення якості навчання (17 осіб – 20%);
- покращення навчально-виховного процесу (19 осіб – 22%);
- налагодження контактів із громадськими організаціями (25 осіб – 29%);
- наявність кадрового забезпечення інноваційної діяльності (38 осіб – 44%);
- поліпшення матеріально-технічного забезпечення (53 особи – 62%);
- здатність упроваджувати інновації у ЗНЗ (69 осіб – 81%);
- покращення навчально-методичного забезпечення (73 особи – 86%).

Аналіз відповідей респондентів дав змогу визначити, що серед наведених вище суджень про покращення ефективності управлінської діяльності переважають такі положення: наявність кадрового забезпечення інноваційної

діяльності та здатність до впровадження інновацій у ЗНЗ.

Для визначення стану підготовки магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління на початку експерименту їм було запропоновано відповісти на питання анкети: «Чи буде складним для Вас

упровадження інноваційного управління в загальноосвітньому навчальному закладі?». Переважна більшість респондентів (123 особи – 56%) відповіла «так», «ні» – 33 особи (15%); «частково» – 64 особи (29%).

Таблиця 1

Результати дослідження за методикою О. Мармази

№ п/п	Критерії оцінки	Рівні (%)		
		Низький	Середній	Високий
Мотивація				
1.	Допитливість	5,3	59,5	35,2
2.	Прагнення до успіху	5,6	11,4	83
3.	Прагнення до лідерства	6,4	19	74,6
4.	Прагнення отримати зовнішню оцінку діяльності	7,1	43	49,9
5.	Прагнення до самовдосконалення	27,2	29,3	43,5
Креативність				
6.	Незалежність суджень	58,2	27,8	14
7.	Фантазія	44	32,4	23,6
8.	Прагнення до ризику	43,9	34	22,1
9.	Чутливість до проблем	58,3	23	18,7
10.	Критичність мислення	29,1	38,3	32,6
Професійні здібності				
11.	Володіння методами педагогічного дослідження	24,3	44,6	31,1
12.	Здатність до перебудови діяльності	63,6	24	12,4
13.	Здатність до співпраці	12,5	48,3	39,2
14.	Здатність акумулювати, використовуючи чужий досвід	19,6	31,8	48,6
15.	Здатність до самоорганізації	27,2	42,1	30,7

На питання: «Чи готова, на Вашу думку, школа сьогодні до здійснення інноваційного управління?», відповіді магістрів розподілилися так:

- «так» (49 осіб – 22%);
- «ні» (64 особи – 29 %);
- «частково» (107 осіб – 49%).

Отже, з метою розвитку значущих якостей для магістрів менеджменту освіти важливим є оновлення змісту, форм і методів їх підготовки до впровадження інноваційного управління, розроблення навчальних вправ, створення відповідних управлінських ситуацій, доповнення фахової підготовки спецкурсом.

Здійснений нами аналіз проблем підготовки магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління, дав змогу виявити такі головні недоліки:

– неповне уявлення про знання, уміння та навички, необхідні для здійснення інноваційної професійної діяльності;

– нечітке розуміння головних базових понять для організації інноваційного управління.

У зв'язку зі складністю цієї проблеми діагностичні процедури були комплексними та спрямовувалися на дослідження всіх складників готовності. Зазначимо, що «педагогічна діагностика – важливий компонент освітньої діяльності, регулятивна основа навчального процесу, база прогнозування розвитку й управління» [6, с. 38]. Для діагностики мотиваційно-цільового складника готовності магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління у закладі освіти застосовувалися: методика вивчення мотивації навчання у вищому навчальному закладі Т. Ільїної та опитувальник професійних уподобань Л. Кабардової; перевірка когнітивного рівня здійснювалася нами на основі методик (О. Мармази, Л. Васильченко, І. Дичківської, С. Павлютенкова) та за допомогою авторських анкет; для діагностики операційно-діяльносного

компонента застосовувалися методики визначення рівня керівника (Є. Жарикова, Є. Крушельницького, Т. Лірі); для діагностики рефлексивно-оцінювального рівня – методика визначення рефлексивності А. Карпова.

Кількісні та якісні показники, отримані за результатами констатувального етапу педагогічного експерименту, дали змогу дійти висновку про однорідність рівнів сформованості готовності до інноваційного управління навчальним закладом магістрів менеджменту освіти експериментальних і контрольних груп.

Критеріями оцінки рівня готовності майбутніх керівників закладів освіти до впровадження інноваційного менеджменту були визначені знання, уміння та навички із цього виду професійної діяльності. Кожний із поданих критеріїв оцінювався по трьом рівням – репродуктивному, пошуковому і творчому: репродуктивний (низький) – готовність до інноваційного керівництва проявляється обмежено, розвиток навичок інноваційної діяльності відсутній; пошуковий (середній) – чітко виражено володіння системою базових знань з інноваційного управління, але використання їх на практиці є спорадичним та ситуативним; творчий (високий) – готовність до інноваційного менеджменту яскраво виражена та проявляється в професійній діяльності, магістри характеризуються найвищим проявом креативності та здатністю вирішувати проблеми управління на нових засадах.

У роботі визначено, що перехід учасника експерименту на більш високий рівень є основним показником необхідності та достатності педагогічних умов впровадження моделі фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління ЗНЗ.

На другому (експериментальному) етапі (2012-2013 рр.) розроблялася модель фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління ЗНЗ; проводився аналіз змісту та принципів побудови програм навчально-наукових дисциплін магістрів напрямку підготовки 8.18010020 «Управління навчальним закладом»; розроблялася система використання викладачами активних методик, інтенсивних освітніх та інформаційних технологій під час навчання майбутніх керівників ЗНЗ; подавався опис конкретних інструкції реалізованих технологій; формувалася дидактичний апарат; визначалися критерії та показники готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного

управління ЗНЗ, використовувалася їх дослідницько-експериментальна перевірка.

Для слухачів експериментальних груп нами також було розроблено:

- навчально-тематичний план і програма спецкурсу «Науково-методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління»;

- тематику навчальних модулів із розвитку управлінських умінь і навичок майбутніх керівників ЗНЗ з інноваційного керівництва;

- тематику самостійної роботи, питання для самоконтролю магістрів менеджменту освіти з проблем упровадження інноваційного менеджменту;

- навчальні вправи для розвитку інноваційної діяльності магістрів менеджменту освіти, які сприяють реалізації особистісного підходу до студентів, набуття ними досвіду у процесі самоорганізації власної професійної діяльності;

- методичні рекомендації щодо організації та проведення спецкурсу «Науково-методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління», у яких запропоновано опорні конспекти для вивчення тем дисципліни та надано практичні рекомендації для її опанування;

- анкети для магістрів напрямку підготовки 8.18010020 «Управління навчальним закладом» з метою вивчення стану їх підготовки до впровадження інноваційного управління;

- тестові завдання за таксономічними зв'язками Б. Блума для визначення рівня підготовки до інноваційного управління ЗНЗ.

Отже, для цього етапу характерним є здійснення формувального експерименту. Підкреслимо, що цей експеримент супроводжувався застосуванням спеціально розробленої нами системи заходів, спрямованих на формування у студентів основних навичок у галузі інноваційного управління ЗНЗ.

У межах цього етапу ми впроваджували у процес підготовки майбутніх керівників навчальних закладів спецкурс «Науково-методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління», зміст якого відповідав специфіці організації навчання магістрів, а також передбачав використання інтерактивних форм і методів навчання. Запропонований спецкурс може функціонувати достатньо ефективно в межах навчально-виховного процесу, доповнюючи розділ «Дисципліни вільного вибору студента» навчального плану освітньо-кваліфікаційного

рівня «магістр», напряму підготовки 8.18010020 «Управління навчальним закладом».

Зазначимо, що основною метою спецкурсу було підвищення рівня підготовки магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління в ЗНЗ. У процесі його реалізації реалізовувалися такі завдання:

- засвоєння теоретичних знань, які сприяють упровадженню інноваційного керівництва в закладах освіти України;

- формування у магістрів менеджменту освіти професійно-педагогічних цінностей, мотивації управлінської діяльності та професійного саморозвитку;

- розвиток інноваційної компетентності та професійної самореалізації майбутніх керівників навчальних закладів;

- формування у магістрів здібностей творчо виконувати організаційні та виробничі завдання при впровадженні інноваційного управління;

- розвиток навичок інноваційної та експериментально-дослідницької роботи.

Особливу увагу у спецкурсі «Науково-методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління» було приділено проблемним практичним заняттям, що містили елементи діагностичних процедур, аналізу різноманітних інноваційних процесів та інтерактивних методик (виконання практичних і ситуаційних вправ, рольових та ділових ігор, дискусій, прес-конференцій, „круглих столів”, „мозкового штурму” та ін.).

Після застосування окреслених практичних завдань магістрам менеджменту освіти пропонувалися тестові завдання за таксономічними зв'язками Б. Блума для визначення рівня підготовки до інноваційного управління ЗНЗ. Зазначимо, що основний акцент при створенні тестів було зроблено на впровадженні стандартизованих вимірювань, які так само легко піддаються кількісному оцінюванню та статистичній обробці. Так, особливістю створення комплексу тестів є систематизація завдань за навчальними модулями, їх темами, типами завдань, рівнями готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління ЗНЗ.

Під час проведення тестування передбачалося з'ясувати рівень оволодіння магістрами менеджменту освіти необхідними знаннями про сутність інноваційного менеджменту та його специфіку. Зазначимо, що одним із головних аспектів визначення рівня підготовки магістрів до інноваційного управління є виконання письмового творчого завдання – написання есе. Характерною

особливістю творчої роботи є саме те, що вона здатна презентувати авторське концептуальне бачення з основ інноваційного управління і виконується в критично-публіцистичній манері. Відповідно, основна мета написання есе – творче дослідження проблеми з організації та впровадження інноваційного управління у ЗНЗ.

Доцільно зазначити, що магістр напряму підготовки 8.18010020 «Управління навчальним закладом» повинен виконати творче завдання – написати есе про сучасний рівень розвитку освіти, використовуючи при цьому такі наукові знання, що пояснюють різні положення з інноваційного менеджменту з позицій сьогодення. Важливим є те, що під час виконання творчого завдання магістри менеджменту освіти повинні наводити тільки об'єктивні факти і реальні практичні приклади.

Оцінювання творчого завдання – есе здійснювалось за розробленою нами рейтинговою системою за такими критеріями: рівень обґрунтування актуальності цієї проблеми; розкриття питання (здатність логічно й аргументовано висловлювати свої думки); забезпечення тісного взаємозв'язку викладу окремих положень; систематизація і аналіз різних думок і підходів, викладання власного погляду щодо досліджуваної проблеми; наукова обґрунтованість висновків, рекомендацій і пропозицій.

За результатами виконання тестових завдань нами були визначені такі рівні підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління: репродуктивний – від 0 до 33 балів; пошуковий – від 34 до 66 балів; творчий – від 67 до 100 балів.

Підкреслимо, що тестові завдання складено за основними напрямками Галузевого стандарту фахової діяльності керівників ЗНЗ: стратегічне управління освітньою установою; упровадження інноваційного управління в навчальному закладі; планування професійної діяльності закладу освіти; мотивація інноваційної діяльності в закладах освіти; методика організації забезпечення інноваційних процесів у ЗНЗ; маркетингова діяльність у закладах освіти; моніторинг якості інноваційного управління.

Матриця діагностування магістрів менеджменту освіти щодо змісту їх підготовки до впровадження інноваційного управління складається з трьох елементів: перший – когнітивний домен (за Б. Блумом): знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання; другий – змістові модулі спецкурсу «Науково-методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління»;

третій – компетентності майбутніх керівників навчальних закладів щодо впровадження інноваційного управління: засвоєння фахових знань з організації впровадження інноваційного управління у ЗНЗ, формування професійних умінь творчо виконувати організаційні та виробничі завдання щодо впровадження інноваційного управління в навчальному закладі, здійснення мотивації до інноваційної управлінської діяльності та професійної самореалізації, розвиток навичок інноваційної професійної діяльності, забезпечення ефективності інноваційного управління у ЗНЗ.

Отримані результати тестування магістрів менеджменту освіти відповідно до складених тестових завдань відображені в таблиці (див. табл. 2).

Узагальнюючи вищевикладене, підкреслимо, що процес фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного керівництва ЗНЗ забезпечує: формування мотиваційно-цільового, когнітивного, операційно-діяльничого, рефлексивно-оцінювального компонентів; вивчення кваліметрії; застосування методики визначення рівнів підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління за когнітивними доменами Б. Блума.

Отже, матриця змісту підготовки магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного керівництва навчальним закладом забезпечує їх компетентність у зазначеному виді професійної діяльності.

Таблиця 2

Результати тестування магістрів менеджменту освіти за когнітивними доменами Б. Блума на початку та наприкінці експерименту

Рівні,%	До експерименту		Після експерименту	
	КГ 92 особи	ЕГ 96 осіб	КГ 92 особи	ЕГ 96 осіб
Високий (творчий)	5	7	35	65
Середній (пошуковий)	27	38	50	25
Низький (репродуктивний)	68	55	15	10

Так, рівень готовності майбутніх керівників закладів освіти до інноваційного управління в К та Е групах на формульованому етапі експерименту підвищився за рахунок:

- активної участі у практичних заняттях – дискусіях, «круглих столах», тематичних конференціях із питань упровадження інноваційного менеджменту;
- проведення навчальних вправ із розвитку навичок інноваційної та пошуково-дослідницької експериментальної роботи;
- підготовлених науково-методичних рекомендацій до викладання спецкурсу для студентів магістратури напряму підготовки 8.18010020 «Управління навчальним закладом»;
- проведеного виїзного навчального заняття в ЗНЗ із проблем упровадження інноваційного управління.

На третьому (узагальнювальному) етапі (2013-2014 рр.) проводився аналіз результатів дисертаційного дослідження; здійснювалося узагальнення результатів роботи; оформлювалися та систематизувалися показники

експериментальної перевірки; проводилася діагностика рівня розвитку професійних і спеціальних компетенцій магістрів менеджменту освіти з інноваційного управління; перевірялася ефективність створеної моделі фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління ЗНЗ; визначалися теоретично обґрунтовані та експериментально перевірені педагогічні умови підготовки майбутніх керівників закладів освіти до реалізації інноваційного управління; впроваджувалися науково-методичні рекомендації з проблеми підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління ЗНЗ; здійснювалося оформлення дисертаційної роботи.

У нашому дослідженні теоретичними методами визначено стан проблеми фахової підготовки майбутніх керівників ЗНЗ до інноваційного управління; емпіричними – організаційно-методичні умови їх професійної підготовки у ВНЗ; методами експериментально-теоретичного рівня був з'ясований рівень

професійної підготовки магістрів менеджменту освіти до впровадження інноваційного управління ЗНЗ.

Висновки. Результати контрольного діагностування рівнів готовності магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління ЗНЗ свідчать про ефективність впровадження розробленої нами моделі та спецкурсу «Науково-методичні аспекти підготовки менеджерів освіти до інноваційного управління». Так, після прочитання спецкурсу у майбутніх керівників підвищився рівень готовності до інноваційного менеджменту, що є наслідком спеціальної підготовки до окресленого виду професійної діяльності.

Узагальнення результатів формувального експерименту дало змогу дійти загального висновку, що авторська модель фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління ЗНЗ та методика її впровадження в навчально-виховний процес магістратури вищих навчальних закладів є достатньо ефективними для формування інноваційної компетентності майбутніх фахівців.

Перспективи подальших науково-педагогічних розвідок вбачаємо в узагальненні та систематизації отриманих результатів дослідження.

Список використаних джерел

1. Горевич Н.П. Очно-дистанційна форма навчання / Н.П. Горевич // Управління школою. – 2013. – № 10. – С. 12(382-384). – С. 36—39.
2. Дем'яненко Н. Підготовка педагогічних кадрів: пошук інноваційної моделі / Н. Дем'яненко // Рідна школа. – 2012. – № 4/5. – С. 32–38.
3. Кашкар'єв Г. Використання інноваційних технологій як шлях підвищення ефективності підготовки магістрів до управління навчальним закладом / Г. Кашкар'єв // Рідна школа. – 2006. – № 6(917). – С. 33–35.
4. Кіреєва І. Методичні аспекти впровадження новітніх технологій у підготовку менеджерів освіти / І. Кіреєва // Рідна школа. – 2006. – № 6(917). – С. 48—50.
5. Уйсїмбаєва Н.В. Творчий потенціал керівника школи / Н.В. Уйсїмбаєва // Управління школою. – 2013. – № 16-18(388-390). – С. 91—93.
6. Янісів Ю. Природа і сутність сучасних освітніх інновацій / Ю. Янісів // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – № 1. – С. 25–29.

Рецензент: Москальова Л.Ю. – д.пед.н., професор

Відомості про автора:

Меркулова Наталя Володимирівна
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
вул. Леніна, 20, м. Мелітополь,
Запорізька обл., 72312, Україна
doi:10.7905/нвмдпу.v0i11.779

Надійшла до редакції: 12.11.2013 р.

Прийнята до друку: 16.12.2013 р.

References

1. Horevych, N. P. (2013). Full-time - distance learning. *School Management*, 10. 12 (382 - 384). [in Ukrainian].
2. Dem'yanenko, N. (2012). *Teacher training: an innovative model search*. *Ridna shkola*. 4/5, 32 - 38. [in Ukrainian].
3. Kashkariyov, H. (2006). *Using innovative technology as a way to increase the efficiency of masters training to university management*. *Ridna shkola*, 6(917), 33 - 35. [in Ukrainian].
4. Kireyeva, I. (2006). *Methodological aspects of introducing new technologies in the training of education managers*. *Ridna shkola*, 6 (917), 48 - 50. [in Ukrainian].
5. Uysimbayeva, N. V. (2013). *Creative potential of the head of school*. *School Management*, 16 - 18 (388 - 390), 91 - 93. [in Ukrainian].
6. Janisiv, Yu. (2013). *The nature and essence of modern educational innovation*. *Headmaster of school, lyceum, gymnasium*, 1, 25 - 29. [in Ukrainian].